

Grad Sarajevo
City of Sarajevo

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Grad Sarajevo
GRADSKO VIJEĆE

Broj:
Sarajevo, __. __. 2022. godine

Na osnovu člana 26. stav 1. tačka 2. i člana 74. stav 1. Statuta Grada Sarajeva („Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 34/08 – prečišćeni tekst), Gradsko vijeće Grada Sarajeva, na __. sjednici održanoj dana __. __. 2022. godine, primilo je k znanju

Informaciju o implementiranim projektima finansiranim iz međunarodnih i lokalnih fondova u 2022. godini

PREDSJEDAVAJUĆI GRADSKOG VIJEĆA

Jasmin Ademović

Grad Sarajevo
City of Sarajevo

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Grad Sarajevo
GRADONAČELNICA

INFORMACIJA
O IMPLEMENTIRANIM PROJEKTIMA FINANSIRANIM IZ MEĐUNARODNIH I
LOKALNIH FONDOVA U 2022. GODINI

Predlagač: Gradonačelnica
Obradivač: Gradska služba za održivi razvoj

Sarajevo, decembar 2022. godine

Adresa: Hamdije Kreševljakovića 3
71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 407 443
Fax: +387 33 208 341
Email: grad@sarajevo.ba
Web: www.sarajevo.ba

I UVOD

Grad Sarajevo kao lider po uspješnosti dobivenih i sprovedenih projekata među jedinicama lokalne samouprave vodi razvojnu politiku putem raznih međunarodnih i lokalnih projekata. Kroz finansijska sredstva dobivena iz projekata, nadomještaju se nedovoljna budžetska sredstva te se na taj način stvaraju pozitivan i produktivan poslovni ambijent i klima, koja je inspirativna i inkluzivna za sve inicijative i ideje građana.

Nakon što je Gradska služba za lokalnu samoupravu i razvoj grada, nekoliko godina svojim standardnim aktivnostima iz djelokruga rada Službe, dodala i projektni pristup te postala uspješna u povlačenju sredstava iz međunarodnih i lokalnih fondova, rukovodstvo Grada formiralo je novu službu – Gradsku službu za održivi razvoj, s ciljem obezbjeđivanja dodatnih sredstava za potrebe iz zajednice, a time i osnaživanje razvojne politike Grada kroz ostvarivanje ciljeva održivog razvoja. Radi se o novom proaktivnom i inovativnom pristupu u radu uprave koji može poslužiti kao primjer dobre prakse i drugim jedinicama lokalne samouprave. Vremenom, stečena znanja i iskustva rezultirala su povlačenjem značajnijih, a onda i višemilionskih sredstava iz međunarodnih fondova, te pozicioniranje Grada Sarajeva kao poželjnog partnera za međunarodne projekte i procese. Danas je Grad Sarajevo respektabilan i pouzdan partner, prepoznat od strane međunarodnih i domaćih donatora.

Bitno je napomenuti, pored vidljivog, finansijskog aspekta obezbjeđivanja dodatnih sredstava iz međunarodnih fondova u našu zajednicu, još je značajniji onaj koji nije toliko vidljiv na prvi pogled, a to je pozicioniranje Grada Sarajeva kao lidera određenih procesa.

II PROJEKTI

Oblasti iz kojih je Grad Sarajevo implementirao i aplicirao na projekte su: urbana mobilnost, zaštita okoliša, poduzetništvo, unaprjeđenje procesa obrazovanja, digitalizacija, održiv razvoj, smart city, saradnja sa dijasporom, kultura, upravljanje otpadom, energetska efikasnost, itd.

U proteklom periodu, sljedeći projekti su odobreni za finansiranje te uspješno implementirani ili su i dalje u procesu implementacije:

Projekat iz oblasti urbane mobilnosti – Interreg Adrion TRIBUTE, 3.3 miliona EURA

Grad Sarajevo učestvuje u „Interreg Adrion“ programu u formi partnera. Vodeći aplikant je Milanski Univerzitet Polytechnic, a aplikacija okuplja partnere iz Slovenije, Italije, Hrvatske, Grčke, Srbije i Crne Gore.

TRIBUTE projekat, koji obuhvata integrativne i inovativne aktivnosti u oblasti urbane mobilnosti, za cilj ima unaprjeđenje javnog prijevoza, uz izazove koji se javljaju uslijed socio-ekonomskih i demografskih promjena. Koristeći prednosti elektro-mobilnosti i revolucije podijeljene mobilnosti, projektom se žele testirati inovativne pilot aktivnosti i alati za održiva mobilna rješenja u gradovima koji učestvuju u projektu: Milano, Maribor, Ljubljana, Zagreb, Patras, Novi Sad, Podgorica i Sarajevo.

Implementacija projekta počela je u januaru 2021. godine. Ukupan budžet planiran za Grad Sarajevo je 150.000 EUR. Grad Sarajevo radi na implementaciji „Mobility Islands” kao pilot aktivnosti ovog projekata koji bi znatno poboljšali stepen urbane mobilnosti i održivosti u gradu Sarajevu.

Grad Sarajevo i Slovačka ambasada u BiH: Opremanje kabineta u Zavodu Mjedenica

Projekat Grada Sarajeva „Jednako obrazovanje za sve“ koji finansira Slovak Aid, slovačka agencija za međunarodnu saradnju i razvoj, sufinansirat će nabavku specifične opreme za logopedski i kineziološki kabinet u JU Zavod Mjedenica.

JU Zavod za specijalno obrazovanje i odgoj djece Mjedenica je obrazovno-odgojna ustanova koja se bavi obrazovanjem, odgojem, rehabilitacijom, rehabilitacijom, socijalnom integracijom i inkluzijom djece i odraslih sa teškoćama u razvoju.

Svaki dio planirane opreme predstavlja korak bliže njihovom osposobljavanju i jačanju kao pojedinaca i članova našeg društva. Opremanje ovih kabineta je od velikog značaja prvenstveno za samu djecu kojima će oprema i kabineti pomoći da unaprijede svoje vještine, roditeljima kojima puno znači svaki vid napretka koji njihova djeca naprave, a i samom pedagoškom osoblju kojima će ova oprema pomoći da postižu bolje rezultate i napredak u radu s djecom.

Ovim projektom željeli smo dati svoj doprinos unaprjeđenju sistema edukacije i rehabilitacije za djecu sa poteškoćama u razvoju, održavanju i obnavljanju njihove funkcionalne pokretljivosti, te Zavod opremiti za pružanje usluga kompletnih fizikalnih terapija za aktuelne i buduće generacije koje će pohađati ovu ustanovu.

Projekat je u završnoj fazi, izvršena je dostava opreme i trenutno se organizira zvanična primopredaja, čime će projekat biti finalizovan.

Nabavka ukrasne rasvjete za mostove

Grad Sarajevo je implementirao projekat nabavke ukrasne rasvjete za mostove, sufinansiran od strane Turističke zajednice Kantona Sarajevo u iznosu od 30.000,00 KM.

Projekat podrazumijeva nabavku opreme i materijala za praznično ukrašavanje sarajevskih mostova i ulica. Mostovi su posebno obilježje našeg grada te njihovo ukrašavanje daje poseban doživljaj za građane i posjetioce Sarajeva. U sklopu projekta planirana je i izvršena nabavka materijala i opreme za dekoraciju i iluminaciju mostova i ulica, u sklopu kojeg smo posebnu pažnju dali novim tehnologijama i inovativnim rješenjima u ovoj oblasti. Prateći trendove svjetskih metropola, planirali smo nabavku 3D holograma sa prazničnim animacijama koje će dodatno obogatiti prazničnu atmosferu u našem gradu, međutim zbog zastoja nabavke roba na svjetskom tržištu, nažalost, nismo bili u mogućnosti ovo izvršiti.

Projekat „Connecting Nature“ koji je finansiran iz programa Horizon 2020 sa ukupnim iznosom od 10.8 miliona EUR, a gdje je Grad Sarajevo pridruženi član.

Connecting Nature je petogodišnji projekat ukupne vrijednosti 10.8 miliona EUR koji je finansiran od strane EU Programa za inovacije – Horizon 2020. Projekat okuplja 30 projektnih partnera iz domena lokalne samouprave, industrije, nevladinog sektora i akademske zajednice. Cilj projekta je pozicionirati Evropu kao globalnog lidera u oblasti inovacija i implementacije rješenja baziranih na prirodi.

Iako je Grad Sarajevo samo pridruženi član, učešće na jednom ovakvom projektu je od velikog značaja za Grad Sarajevo, zbog sticanja novih znanja, iskustava i konekcija sa respektabilnim partnerima. Grad Sarajevo u ovom projektu učestvuje posredstvom Sarajevske regionalne razvojne

agencije SERDA koja je partner na projektu. Projekat tretira mogućnosti iznalaženja pogodnih prirodnih, ekološki ispravnih rješenja, a koja su ujedno u funkciji postizanja ciljeva održivog razvoja u gradovima.

U sklopu projekta radi se na pilot aktivnosti – uspostavljanje prve urbane bašte sa elementima senzornog parka u Sarajevu. Pilot aktivnost realizira Grad Sarajevo i SERDA u saradnji sa Školom za srednje stručno obrazovanje i radno osposobljavanje koja ima idealan prostor za uspostavljanje jedne takve bašte, te sa Općinom Novo Sarajevo na čijem se području nalazi ova Škola, odnosno prostor za urbanu baštu.

Urbana bašta sa senzornim elementima

Urbana bašta će biti otvorena za sve građane, ali je ipak poseban fokus stavljen na djecu sa poteškoćama u razvoju koji će baštu koristiti u edukativne svrhe, kao i za razvoj svojih vještina i znanja. Također, poseban fokus stavljen je i na osobe treće životne dobi, tačnije korisnike Centra za zdravo starenje koji se nalazi u blizini i kojima će jedna ovakva bašta i aktivnosti vezane za nju značiti puno te obezbijediti kvalitetan sadržaj za vrijeme koje provode u Centru.

Obzirom na značaj uspostavljanja jedne ovakve urbane bašte, te da se radi o prvoj bašti ove vrste u Sarajevu, cilj nam je da ova bašta bude primjer dobre prakse koji će se replicirati i na druga područja, kako u Sarajevu, tako i u BiH, odnosno široj regiji.

U toku procesa uspostave urbane bašte održane su javne konsultacije, odnosno urban lab, na jedan inovativan način, gdje su svi prisutni mogli da podijele svoje ideje i vizije o izgledu i sadržaju urbane bašte. Rezultat javnih konsultacija, kao i rezultat pojedinačnih sastanaka, uzeti su u obzir pri kreiranju idejnog rješenja urbane bašte. Planirano je da se u februaru mjesecu finalizira idejno rješenje, kako bi se krenulo sa finalnom realizacijom ove aktivnosti i zvaničnim otvorenjem urbane bašte sa elementima senzornog parka.

Infrastrukturni radovi na uspostavljanju bašte završeni su krajem 2022. godine, a suštinsko uspostavljanje koncepta urbane bašte i senzornog parka uz prateći edukativni sadržaj nastavit će se u 2023. godini.

Projekat „Urbana transformacija Sarajeva“ (UTPS)

I u 2022. godini, Grad Sarajevo implementira projekat urbane transformacije Sarajeva finansiran od strane Švicarskog državnog sekretarijata za ekonomske poslove (SECO), a u okviru Švicarskog programa saradnje za BiH za period 2021.-2024. godine. Cilj ovog projekta je modernizacija sistema urbanističkog planiranja u Sarajevu, unaprjeđenje upravljanja, jačanje kapaciteta nadležnih institucija za urbanističko planiranje, izrada urbanističkog planskog dokumenta Kantona Sarajevo i izvođenju malih intervencija. Ovaj projekat podržava participativni proces koji uključuje Kanton Sarajevo, Grad Sarajevo, Univerzitet Sarajevo, općine i Grad Istočno Sarajevo.

City to City Cooperation Sarajevo – Zürich

Na osnovu saradnje na projektu Urbana transformacija Sarajeva, također je uspostavljena i bliža, konkretnija saradnja sa Gradom Zürichom. Potpisan je Memorandum o saradnji Grada Sarajeva i Grada Züricha, a delegacija koju su činile šefica Službe za održivi urbani razvoj, šefica Odjela za međunarodnu saradnju i njena zamjenica, dolazile su u radnu posjetu u decembru mjesecu tokom koje

su razmijenjena iskustva te obavljani razgovori o konkretnijoj saradnji ova dva grada. Trenutno je u toku finaliziranje tema za konkretnu saradnju i realizaciju zajedničkih projekata.

Izgradnja mreže za odvodnju fekalnih otpadnih voda objekta koji je lociran uz dolaznu stanicu Trebevičke žičare

Projekat „Izgradnja mreže za odvodnju fekalnih otpadnih voda objekta koji je lociran uz dolaznu stanicu Trebevičke žičare“ je od izuzetnog značaja za Grad Sarajevo, obzirom da se radi o jednom od kapitalnih projekata Grada Sarajeva.

Grad Sarajevo krenuo je u izgradnju objekta koji je lociran uz dolaznu stanicu Trebevičke žičare, a koja se nalazi na lokalitetu Trebevića. Na predmetnom lokalitetu postoji septička jama koja predstavlja recipijent za fekalne otpadne vode sa Trebevičkog platoa. Pomenuta septička jama nije adekvatno trajno rješenje za prihvatanje otpadnih voda, s obzirom na stalno povećanje kapaciteta korištenja objekta dolazne stanice, naročito nakon puštanja u rad objekata Vidikovac, te je izgradnja kanalizacije jedino prihvatljivo i trajno rješenje izgradnja kanalizacije. Po završetku projekat bit će u funkciji priključenjem na postojeći kolektor fekalnih otpadnih voda na lokalitetu Dolovi i predat na upravljanje Kantonalnom komunalnom preduzeću „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Sarajevo.

Projekat je sufinansirala Vlada Federacije BiH u iznosu od 100.000,00 KM.

Projekat organizacije Nove godine 2023.

Obilježavanje Nove godine je planetarno popularan događaj. Mnogi gradovi se takmiče sa drugim gradovima da što kvalitetnije organiziraju doček. Gostuju renomirani zabavljači, ulažu se ozbiljna sredstva za organizaciju i izvođenje vatrometa, a sve u cilju postizanja što bolje atmosfere i privlačenja ogromnog broja turista. Ni Sarajevo nije izuzetak. Grad Sarajevo tradicionalno obilježava doček Nove godine, a imperativ je da zabava bude zagarantovana uz popularne izvođače, program bude prilagođen svima i da privuče veliki broj turista. To je slučaj i ove godine kada Grad Sarajevo planira da bude domaćin za doček Nove 2023. godine. U partnerstvu sa drugim nivoima vlasti te turističkom zajednicom, nakon dvije godine pauze uslijed pandemije COVID-19, Grad Sarajevo nastavlja da otvara svoja vrata i bude Novogodišnji centar regije i dobre zabave.

Projekat je sufinansiralo Federalno ministarstvo kulture i sporta sa iznosom od 15.000,00 KM.

Promocija i podrška poduzetništvu za mlade „Munja Business Challenge“

Grad Sarajevo kroz svoj djelokrug rada i unutar vrlo skromnog Budžeta, kontinuirano pruža podršku mladima i poduzetništvu pa tako svake godine pokušava da nađe način da podrži razne organizacije koje se javljaju sa molbom za sufinansiranje raznih projekata koji se tiču ovih kategorija. Inkubator društvenih inovacija Munja svake godine organizira „Munja Business Challenge“, državno takmičenje srednjoškolaca u poduzetništvu, koje se održava od 2013. godine. Cilj takmičenja i organizacije samog događaja je unaprjeđenje i jačanje poduzetničkog duha u Gradu Sarajevu. Samo takmičenje se realizira po međunarodnoj metodologiji globalne organizacije Junior Achievement koja se provodi u više od 100 zemalja svijeta. Kroz Business Challenge učenici rješavaju izazov tj. poslovni zadatak koji dobivaju od stručnjaka i menadžera. Najbolji timovi učenika uz pomoć mentora osmišljavaju rješenje zadanog poslovnog problema i prezentiraju ga stručnom žiriju i pred ostalim učesnicima. Pobjednici na državnom takmičenju predstavljaju BiH na Poslovnom izazovu Zapadnog Balkana, uz učešće i drugih zemalja, kao što su Crna Gora, Hrvatska i Srbija.

Projekat je finansira Federalno ministarstvo kulture i sporta sa iznosom od 7.800,00 KM.

Nabavka električnog vozila za potrebe prijevoza djece sa poteškoćama u razvoju

Sam cilj projekta je smanjena emisija CO2 u gradu Sarajevu uz unaprjeđenje urbane mobilnosti i poboljšanog pristupa za ranjive kategorije, konkretno za djecu sa poteškoćama u razvoju. Projekat se odnosi na nabavku električnog vozila koje je posebno prilagođeno za djecu sa poteškoćama u razvoju (rampa za invalidska kolica), a koje će se koristiti za prijevoz djece sa poteškoćama do i od Olimpijskog bazena Otoka na kojem djeca imaju rehabilitacijske i relevantne aktivnosti. Ovaj projekat treba da posluži kao primjer dobre prakse kako bi se mogao multiplicirati kako u Sarajevu tako i šire.

Projekat finansira GIZ uz sufinansiranje Evropske unije i Savez općina i gradova Federacije BiH. Vrijednost projekta je 100.000 KM, a nabavku provodi GIZ.

ACCESS prava žena kroz informiranje i angažman sa organima vlasti u Gradu Sarajevu i njegovim općinama – ACCESS

Projekat ACCESS implementira Grad Sarajevo uz podršku Kanadskog fonda za lokalne inicijative. Ukupna vrijednost projekta je 92.300,00 KM, od čega Kanadski fond za lokalne inicijative učestvuje sa 77.800,00 KM. Predviđeno trajanje projekta je 6 mjeseci (septembar 2022. – februar 2023.)

Cilj projekta je poboljšati pristup pravima/pravdi za žene kroz angažman između lokalnih vlasti i njenih građanki u vezi sa ekonomskim i društvenim učešćem žena u gradu Sarajevu (i njegovim općinama). Projektne aktivnosti uključuju mogućnosti njegovanja međusobnog razumijevanja i saradnje između lokalnih vlasti, organizacija civilnog društva i (žena) građanki o različitim pravnim pitanjima i pristupu pravima žena u Gradu Sarajevu i njegovim zajednicama.

Projekat ChIMERA PLUS – jačanje sektora kulturnih i kreativnih industrija MED područja

Projekat „ChIMERA PLUS“ sa implementacijom je otpočeo u junu 2021. godine u okviru Interreg MED programa, s osnovnim ciljem jačanja sektora kulturnih i kreativnih industrija MED područja promocijom koncepta održivog urbanog razvoja.

Sarajevska regionalna razvojna agencija SERDA je 23.11.2021. godine prezentirala rezultate urađene Analize potreba predstavnika sektora kulturnih i kreativnih industrija, a izradi Analize prethodili su sastanci sa predstavnicima Lokalne interesne grupe projekta koju sačinjavaju predstavnici Grada Sarajeva, SERDA-e, muzeja, filmske industrije, IT-a, nevladinog sektora i eksperata u oblasti urbane održivosti, te kulturnih i kreativnih industrija. Analiza potreba poslužila je kao osnova za izradu Strateškog akcionog plana djelovanja sa identificiranim mjerama/projektima/inicijativama za unaprjeđenje. Strateški akcioni plan usvojen je na sjednici Gradskog vijeća Grada Sarajeva u aprilu 2022. godine.

Projekat „ChIMERA PLUS“ završen je u junu 2022. godine, a ostali partneri na projektu su Regija Friuli Venezia Giulia i Kreativni klaster Apuglia iz Italije.

Le petit audio priče za djecu

Grad Sarajevo sufinansira projekat „Le Petit“ kojim je planirana godišnja pretplata na aplikaciju dječjih bajki/audio priča za sve vrtiće u Sarajevu (<https://lepetit.app/>).

Plan je da 92 vrtića u Sarajevu dobiju besplatnu godišnju pretplatu za LePetit.app koja je prva mobilna aplikacija za djecu, roditelje, pedagoge i dječje terapeute koja sadrži audio priče i bajke na književnim jezicima Bosne i Hercegovine.

Fokus aplikacije je na učenju ispravnog govora i dikcije te izgradnji dječjeg vokabulara slušanjem više od 170 nevjerovatnih priča koje su ispriповijedali profesionalni naratori/ce – poznati bosanskohercegovački glumci i glumice.

Sarajevo grad filma – UNESCO Mreža kreativnih gradova

U 2019. godini, nakon podnesene aplikacije za kandidaturu Grada Sarajeva, „Sarajevo – Kreativni grad filma” na „Mreži kreativnih gradova UNESCO-a”, Sarajevo je dobilo titulu kreativnog Grada filma UNESCO-a i time postalo dio velike UNESCO porodice. Proglašenjem Sarajeva kreativnim gradom filma UNESCO-a, omogućava se filmskoj kulturi i drugim kreativnim industrijama da daju značajan doprinos održivom razvoju grada, kao ključnom pokretaču unaprjeđenja i promocije industrije, turizma i obrazovanja. Cilj ovog projektnog programa je stvaranje novih pristupa i angažmana u filmskoj i televizijskoj industriji, poboljšanje filmskih lokacija i infrastrukture, povećanje zapošljavanja, te razvoj i poboljšanje filmskog turizma, u sve bitnijoj razvojnoj ulozi turizma.

U 2020. godini uspostavljena je Upravljačka jedinica za projekat Sarajevo grad filma, uspostavljen Savjetodavni odbor, održan sastanak Savjetodavnog odbora, uspostavljena FB stranica Sarajevo UNESCO City of film, te web stranica www.sarajevocityoffilm.ba na kojima se objavljuju sve relevantne informacije iz ove oblasti.

U toku 2021. godine implementirane su neke od aktivnosti iz Akcionog plana 2020.-2024. Jedna od tih aktivnosti je i „Noć kina“, događaj koji je u održan u Sarajevu gradu filma UNESCO-a 28. decembra, simbolično na dan kada su 1895. u Parizu braća Lumiere održala prvu kino projekciju na svijetu. U vrijeme novogodišnjih praznika, događaj Noć kina kao poklon publici na jednu noć otvorio je vrata sarajevskih kina i omogućio građanima Sarajeva i turistima besplatno uživanje u filmovima u kinima Cineplexx, CineStar, u multimedijalnom centru Ilidža – kinu Igman, u kinu Meeting Point, kinu Novi Grad i Free kinu Valter.

U 2022. godini, krajem decembra mjeseca, planirano je održavanje manifestacije „Noć kina” po uzoru na prošlu godinu, a prema Akcionom planu 2020.-2024.

Kampanja Evropske sedmice mobilnosti pod sloganom „Mix&Move! Bolja povezanost”

Evropska sedmica mobilnosti obilježava se širom svijeta u periodu od 16. do 22. septembra 2022. godine. Ova evropska inicijativa potiče gradove na uvođenje i promociju održivih prijevoznih sredstava i povezivanja građana kako bi koristili alternativna prijevozna sredstva. Generalna direkcija za životnu sredinu Evropske komisije je 2002. godine pokrenula kampanju „Evropska sedmica mobilnosti“ koja se organizira svake godine, a aktivnosti se završavaju 22. septembra obilježavanjem „Svjetskog dana bez automobila“.

Udruženim snagama svih relevantnih aktera, u Sarajevu je u periodu od 16. do 22. septembra obilježena Evropska sedmica mobilnosti.

Tokom obilježavanja Evropske sedmice mobilnosti 2022, iz Sarajeva je išao jedinstven glas o urbanoj mobilnosti u Sarajevu.

Ministarstvo Saobraćaja Kantona Sarajevo Vlada Kantona Sarajevo, Grad Sarajevo – City Of Sarajevo, GIZ (ORF ETC) Energy, Transport and Climate Protection in South-East Europe, EU Info Centar u BiH, kao i Evropska unija u Bosni i Hercegovini, okupili su se kako bi zajednički ispričali priču o urbanoj mobilnosti u Sarajevu.

Po prvi put, napravljeni su kanali na društvenim mrežama pod nazivom Sarajevo Urban Mobility koji su na jednom mjestu predstavili sve aktivnosti koje se tiču obilježavanja Evropske sedmice mobilnosti, ali i generalno informacije o urbanoj mobilnosti u Sarajevu tokom cijele godine.

Cilj je građanima približiti prednost ovakvog načina planiranja razvoja mobilnosti koji kvalitet života svakog pojedinca, ali i cjelokupnog društva, čini većim.

Aktivnosti u oblasti otpada hrane – Sarajevo Food Lab

Primijetivši kako je pitanje otpada hrane veoma bitna tema o kojoj se premalo priča, Grad Sarajevo je u saradnji sa Accelerator Lab UNDP BiH započeo aktivnosti na ovu temu. Organizirana je panel diskusiju na kojoj su učestvovali stručnjaci koji su govorili na ovu temu. Jedan od zaključaka panela je i da se o ovoj temi treba više govoriti te podizati svijest građana o ovoj temi i mogućim rješenjima kako bi se spriječilo stvaranje otpada hrane te spriječile neželjene posljedice koje mogu nastati. U tom kontekstu objavljen je i Izazov „Hrana nije otpad“. Grad Sarajevo i Accelerator Lab UNDP BiH pozvali su pojedince, organizacije civilnog društva, akademske institucije, privatni sektor i medije da kandidiraju svoje ideje za praktična, primjenjiva i inovativna rješenja na temu: Kako promijeniti navike i prakse koje dovode do bacanja hrane i/ili pretvoriti otpad od hrane u nešto korisno. Svi zainteresirani mogli su kandidirati svoje inovativne ideje putem Consul platforme (consul.sarajevo.ba) i takmičiti se za jednu od tri novčane nagrade koje je obezbijedio UNDP BiH: 1. mjesto 3,000 \$; 2. mjesto 2,000 \$ i 3. mjesto 1,000 \$. U navedenom roku, pristiglo je 26 zanimljivih prijedloga rješenja, od kojih su izabrana tri najbolja koja su i nagrađena.

Sve navedeno ukazalo je na potrebu da se pristupi izradi jednog strateškog dokumenta za Sarajevo koji će dati okvir za konkretne mjere i aktivnosti kojima će se uticati na problem otpada od hrane. S tim u vezi, Grad Sarajevo u saradnji sa Accelerator Lab-om formirao je Sarajevo Food Lab koji okuplja sve relevantne eksperte i pojedince koji su zainteresirani za ovu temu. U oktobru 2021. godine održan je i prvi online sastanak članova Sarajevo Food Lab-a, a zaključci sastanka poslužili su za izradu prvog nacrtu strateškog dokumenta za koji je održana javna rasprava. Finaliziran dokument upućen je Gradskom vijeću Grada Sarajeva na usvajanje.

U narednom periodu Grad Sarajevo, u saradnji sa svim relevantnim subjektima, planira realizaciju mjera iz dokumenta, a sve u cilju sprječavanja i smanjenja otpada od hrane. Paralelno, Grad Sarajevo je dio radne grupe inicijative „Niko gladan, niko sam“ koji provodi Fondacija Mozaik u saradnji sa drugim organizacijama i fondacijama.

„Impakt inkubator poslovnih ideja“ – podrška razvoju poduzetništva i očuvanju radnih mjesta poduzetnika i malih poduzeća

U sklopu zajedničke saradnje između Grada Sarajeva i Investicijske fondacije IMPAKT u 2021. godini realiziran je program „IMPACT inkubator poslovnih ideja“ koji ima za cilj pružanje poduzetničke obuke te kroz finansijsku, stručnu i mentorsku podršku omogućava osnivanje 5 novih poslovnih poduhvata na području 4 gradske općine (Stari Grad, Centar, Novo Sarajevo i Novi Grad). Program se realizira uz podršku Švicarske agencije za razvoj i saradnju (SDC).

Program je uspješno završen u decembru 2021. godine i 5 najboljih ideja nagrađeno je sa po 5.000 KM, a pored toga svi ostali učesnici u programu imali su mogućnost da besplatno dobiju izradu web stranice/web shopa, a isto je omogućio Grad Sarajevo.

Pored toga, ukupno 27 osoba sa poslovnim idejama prošlo je kvalitetnu poduzetničku obuku koja im je pružila znanja i vještine od velikog značaja za njihovo buduće poduzetničko putovanje.

U 2022. godini, Grad Sarajevo je nastavio saradnju sa Investicijskom fondacijom IMPAKT kroz učešće u radionicama na temu poduzetništva.

Nabavka modernih kanti za sitni ulični otpad u saradnji sa njemačkom razvojnom agencijom GIZ i KJKP „Rad“

Zbog evidentnog nedostatka korpi za odlaganje smeća na ulicama našeg grada, Grad Sarajevo je inicirao ovaj projekat koji ima za cilj poboljšanje komunalnih usluga na području sve četiri gradske općine.

Potpisivanjem Sporazuma između Njemačke razvojne agencije GIZ i KJKP „RAD“ d.o.o., ozvaničen je dogovor nabavke 150 kanti za sitni ulični otpad u Sarajevu ukupne vrijednosti 53.925,30 KM. Iste su postavljene na novim lokacijama, s metalnim poklopcima koje sprječavaju širenje otpada.

Odabir lokacija izvršen je u saradnji Grada Sarajeva sa KJKP „RAD“, čije zaduženje je i sama montaža te redovito održavanje i pražnjenje kanti u saradnji s nadležnim gradskim službama.

Inicijativa „Re-imagine my street“ – transformacija javnih prostora kroz javne konsultacije sa građanima putem digitalne platforme „UrbanLab“

Inicijativa „Moja ulica moja mašta“ provodi se u partnerstvu sa Općinom Centar Sarajevo, Univerzitetom u Sarajevu/Arhitektonskim fakultetom, a predvodi je UNDP BiH Accelerator Lab. Radi se o prvoj inicijativi ove vrste u Bosni i Hercegovini koja ima za cilj da doprinese inkluzivnoj i održivoj urbanoj transformaciji kroz kolektivno dijeljenje ideja za obnovu i unaprjeđenje javnih površina od strane građana te realiziranje konkretnih akcija koje će rezultirati zelenim, živopisnim i za život ugodnim ulicama i javnim površinama u općini Centar.

U sklopu ove inicijative uspostavljena je Digitalna platforma „Urban Lab“ koju je razvio UNDP Accelerator Lab, a predstavlja inovativni virtualni alat koji građani mogu koristiti za podršku urbanoj transformaciji javnih prostora u Bosni i Hercegovini. Platforma pomaže lokalnim vlastima da organiziraju interaktivne javne konsultacije i prikupe ideje građana za obnovu javnih prostora, poput ulica, parkova, trgova ili zapuštenih lokacija. Građanima se na ovaj način daje snažniji glas u ponovnom osmišljavanju javnih prostora na putu ka stvaranju gradova sa više zelenila i ugodnijih za život.

Pet prioriternih lokacija bit će uključeno u proces kolektivne ideacije putem digitalne platforme, i to: dio ulice „Musala“ (od „Obale Kulina bana“ do ulice „Mis Irbina“), „Radićeva“ ulica, „Hastahana“, Bulevar „Franca Lehara“ te „sive zone“ uz ulicu „Branilaca Sarajeva“ (na potezu od „Šenoine“ do „Radićeve“ ulice).

Nakon javnih konsultacija, jedna od pet odabranih pilot lokacija bit će obnovljena na osnovu ideja građana i poslužit će kao demonstracija održive urbane transformacije, a koja potiče i vođena je lokalnim zajednicama.

Clicktivism as a real change – „Kliktivizam čini pravu promjenu“

„Kliktivizam čini pravu promjenu“ je projekat koji provode Centar za edukaciju i istraživanje „Nahla“ i Grad Sarajevo, uz finansijsku podršku Evropske unije i Vijeća Evrope, kroz akciju „Promocija različitosti i jednakosti u Bosni i Hercegovini“. U sklopu ovog projekta, Centar za edukaciju i istraživanje „Nahla“ organizirao je događaj i panel diskusiju pod zajedničkim nazivom „Govor mržnje i mladi – kakve posljedice ostavlja u online i offline okruženju“. Jedan od govornika na ovome skupu bila je i zamjenica gradonačelnice Grada Sarajeva, Anja Margetić.

U okviru ovog projekta organizirana je i **Edukaciju za mlade aktiviste/ice u oblasti govora mržnje i ljudskih prava**. Ova edukacija obuhvaćala je teoretski okvir o govoru mržnje, zločinima iz mržnje i ljudskim pravima te praktične vještine potrebne za djelovanje u okviru civilnog društva i trenerske vještine za vršnjačke edukacije. Cilj programa je upoznati mlade aktiviste/ice sa okvirom ljudskih prava na globalnom i lokalnom nivou, sa mehanizmima djelovanja, institucionalnim okvirom, te alatima i metodama kako djelovati protiv diskriminacije i govora mržnje online i uživo kako na ličnom nivou tako i u sklopu različitih građanskih inicijativa.

Ovaj program je u skladu i sa preporukama Komiteta ministara Vijeća Evrope o sveobuhvatnom pristupu pri adresiranju govora mržnje, uključujući i kontekst online platformi, u okviru ljudskih prava bazirajući se na sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava, te pozivajući se na dokumente Vijeća Evrope i naslijeđa No Hate Speech pokreta

Smart.sarajevo.ba Web stranica

Krajem 2018. godine, UNDP u Bosni i Hercegovini, u partnerstvu s Gradom Sarajevom, Općinom Stari Grad i Kantonom Sarajevo, pokrenuo je inicijativu Pametno Sarajevo koja ima za cilj: stimuliranje učešća stanovnika u urbanom razvoju, pilot poboljšanje javnih usluga temeljenih na tehnologijama te gradska saradnja između javnih, privatnih i građanskih učesnika na putu prema gradu budućnosti.

U sklopu ove inicijative izrađena je web stranica na kojoj se redovno objavljuju novosti i dešavanja iz oblasti urbane mobilnosti, zaštite okoliša, digitalizacije, održivog razvoja, kulture, upravljanja otpadom, energetske efikasnosti, itd. Također, na smart.sarajevo.ba web stranici uspostavljeni su i City Mind Lab i Sarajevo Food Lab odsjeci koji predstavljaju vrlo važne građanske neformalne strukture te je posjetiocima pružena mogućnost registracije u slučaju da žele dati svoj doprinos ovim strukturama. U budućnosti je planirano da informacije o većini projekata na kojima služba trenutno radi budu dostupne na ovoj web stranici, kao i njeno proširenje i što bolja SEO optimizacija.

Sharing Cities – Smart City UK

Gradska služba za održivi razvoj uspostavila je saradnju i sa Ambasadom Velike Britanije. Ta se saradnja ogleda u učešću Grada u programu Sharing Cities, kao i saradnja iz oblasti kreativnih industrija preko British Council-a.

Mreža projektnih timova regiona

Gradska služba za održivi razvoj, koja se aktivno bavi apliciranjem na međunarodne fondove, uvidjela je potrebu za partnerstvom sa službama i projektnim timovima iz drugih gradova regije sa ciljem boljeg povlačenja sredstava iz međunarodnih fondova i obezbjeđivanja dodatnih resursa za

kvalitetniji život u našim zajednicama. Ta potreba je u formi ideje za projekat predstavljena Vladi Njemačke posredstvom GIZ-a (Njemačke razvojne agencije) te je ista odobrena za finansiranje.

Odobreni projekat predviđa uspostavljanje i koordinaciju regionalne Mreže projektnih timova koja će za početak obuhvaćati 9 gradova sa područja Zapadnog Balkana, sa tendencijom proširenja i na ostale gradove. Kroz različite aktivnosti, članovi Mreže bit će dodatno kapacitirani u svim fazama procesa upravljanja projektom, od provjere raspoloživosti sredstava, apliciranja za sredstva, implementacije i faze izvještavanja.

Grad Sarajevo, koji će biti koordinator regionalne Mreže projektnih timova, želi na ovaj način formalizirati saradnju između devet gradova u šest zemalja zapadnog Balkana, kao i definirati mehanizme saradnje, prijenosa znanja i proširenja Mreže. Mreža će se koristiti, ne samo za povećanje kapaciteta gradova za privlačenje sredstava i korištenje sredstava, umrežavanje i transfer znanja, već i za pripremu gradova za prijedloge projekata na osnovu potreba, onoga što treba riješiti i/ili rješavanje i pronalaženje rješenja za konkretne probleme.

Posebno je značajna činjenica da će Grad Sarajevo po prvi put bio koordinator jedne ovakve Mreže, jer je do sada bio samo u ulozi člana različitih Mreža. Koordinacijom Mreže Grad Sarajevo ima priliku da se pozicionira kao lider u procesima privlačenja sredstava i implementacije kvalitetnih projekata u zajednici.

Ostali projekti koji su implementirani u 2022. godini:

- B40 Mreža Balkanskih gradova (Radna grupa za klimatske promjene, Radna grupa za lokalni razvoj, Radna grupa za Smart City)
- 100 climate neutral cities
- ECoD – European Capital of Democracy
- Small giants
- Smart Guide Sarajevo
- ProSump

Aplikacije koje su pripremljene u 2022. godini, a koje se trenutno nalaze u procesu evaluacije od strane donatora:

- URWAN;
- Sistem javnih električnih bicikala Sarajevo;
- Occupational therapy Mjedenica;
- Nabavka romobila za jedinice lokalne samouprave Sarajevo;
- Equine assisted therapy;
- BAUHAUS;
- Inovativno tehničko-tehnološka rješenja za poboljšanje kvalitete zraka u gradu Sarajevu;
- Thriving Community;
- Bloomberg Initiative for Cycling Infrastructure (BICI);
- „Okvir za realizaciju Ciljeva održivog razvoja kao temelj za održiv i inkluzivan rast u Bosni i Hercegovini” – SDG2BiH
- SDG Democracy lab;

III ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

U 2022. godini proaktivnim pristupom privukli smo preko milion KM sredstava iz raznih fondova u našu zajednicu. Pored opipljivog finansijskog aspekta našeg pristupa, puno je bitniji efekat koji je ostvaren u zajednici u raznim segmentima. Sa svakim projektom s kojim apliciramo, planiraju se aktivnosti koje unaprjeđuju neki segment života u našem gradu.

Svaki od pobrojanih projekata, koji su ovdje predstavljani u nekoliko redaka, iza sebe sadrže čitav niz zahtjevnih kompleksnih koraka i procedura – od pronalaženja adekvatnih javnih poziva, pripreme projektnih prijedloga, procesa apliciranja koji je specifičan za svakog pojedinačnog donatora, čitavog procesa implementacije, saradnje sa različitim partnerima i korisnicima, specifične finansije i finansijske procedure, aktivnosti vidljivosti, pa sve do izvještavanja i pravdanja sredstava donatoru, gdje za svaki korak možemo reći da ujedno predstavlja zaseban projekat. Naročit izazov predstavlja iznalaženje pogodne harmonizacije aktivnosti i administrativnih metoda radi prilagođavanja domaćih procedura sa procedurama donatora koje su obavezujuće za korisnike grantova.

Za uspješnu realizaciju svake navedene faze potrebno je multidisciplinarno i široko znanje i vještine iz više oblasti te kvalitetno znanje engleskog jezika koji je najčešće obavezni jezik komuniciranja s donatorima, te i unutar posebnih vještina i znanja iz oblasti svake faze projektnog ciklusa, finansija, marketinga/odnosa sa javnošću i mnogih drugih koje su krucijalne za kvalitetu čitavog procesa o kojem govorimo.

Uzimajući u obzir sve navedeno, kao i rezultate koji su postignuti u proteklom periodu, potrebno je pružati kontinuiranu i sve veću podršku Gradskoj službi za održivi razvoj koja se bavi projektima finansiranim iz međunarodnih, ali i domaćih fondova i linija, a naročito imajući u vidu da uspješne aplikacije, predstavljaju izuzetan izazov implementacije uspješnog projekta.

Danas, Gradsku službu za održivi razvoj čini pomoćnica gradonačelnice i stručna saradnica za pripremu projekata, te dvoje projektnih saradnika koji se plaćaju iz sredstava odobrenih projekata. Dakle, dodatni pozitivni aspekt ovog trenda predstavlja proaktivna mogućnost angažiranja i davanja šanse za rad, ali i sticanje i proširivanje specifičnih znanja i iskustva kvalitetnim mladim ljudima. Ovakvo angažiranje mladih osoba, koje imaju posebna znanja i vještine potrebne za ove poslove i unaprjeđuju ih, ne predstavlja trošak, već investiciju, obzirom da svojim rezultatima itekako opravdavaju ukazano povjerenje i uložena sredstva, a ujedno su i najbolji mogući kadar, provjeren kadar za eventualno buduće zapošljavanje.

Sve navedeno, bez sumnje ukazuje na značajan pozitivan trend, proaktivan i inovativan pristup, koji donosi mnogobrojne dobrobiti, i to za sve građanke i građane i za naše društvo u cjelini. Evidentno je da smo, pokrenuvši značajne procese, privukli višemilionska sredstva u našu zajednicu, uspostavili nova, bitna partnerstva, te time ojačali i samu funkciju i poziciju Grada Sarajeva, a sve ovo je tek početak.

Nije zanemarivo da svojim iskustvom možemo poslužiti kao primjer dobre prakse te pobuditi izazov da u što skorijem roku što veći broj lokalnih zajednica pronađe svoj ubrzan razvojni put i kapacitet po uzoru na Grad Sarajevo, a da mi i dalje nastavimo u ovom pravcu, jačajući svoje kapacitete i gradeći dodatna znanja i iskustva iz svih ovih bitnih oblasti.